

Jakov Đorđević

Užasi izopačene euharistije: osjećajući bol Pelopova raskomadnog tijela u kodeksu *Panteleimon 6*

U jednom se bizantskom rukopisu liturgijskih homilija Grgura Nazijanskog - *Panteleimon cod. 6* - nalazi minijatura s prikazom Tantalove gozbe, na kojoj je ovaj mitski kralj poslužio bogove raskomadanim tijelom svoga sina Pelopa. Pokazujući da je u izvedbi navedene ilustracije iskorišten vizualni obrazac karakterističan za prikazivanje paklenih muka, u radu se problematizira slika Pelopovog raskomadnog tijela kao svjesno osmišljen prikaz dočaravanja „boli“. Štoviše, budući da su slike paklenih muka bile okidači senzornog doživljaja „muka groba“ prilikom kontemplacije, istovjetno je iskustvo usađeno i u iluminaciju Tantalove gozbe. U radu se također ističe vizualna snaga dotične minijature da onovremenog promatrača potakne na razmatranje problema o prirodi euharistije, koji se javlja tijekom druge polovice 12. stoljeća, baš kao i na promišljanje političkih događaja u vezi s propagandom novog cara, Izaka II Anđela, za vrijeme čije je vladavine iluminacija nastala. Konačno, sagledavanjem rukopisa u njegovom performativnom kontekstu upotrebe u liturgijskoj službi, iznijeta je tvrdnja kako je slika izopačene gozbe trebala potaknuti čitatelja homilije (svećenika ili đakona) da strastveno prenese tekst propovijedi okupljenoj kongregaciji, preuzimajući na sebe proslavljenu karizmu njenog tvorca, Grgura Nazijanskog.